

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет філології

Кафедра української мови

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основи лінгвокультурології

Освітня програма Філологія (бакалавр)

Спеціальність Українська мова і література

Галузь знань Гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2019 р.

м. Івано-Франківськ – 2019

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Основи лінгвокультурології
Викладач (-і)	Володимир Барчук
Контактний тел. викладача	(0342) 59 60 78
E-mail викладача	Wolmyr@i.ua
Формат дисципліни	Очна
Обсяг дисципліни	3 кр. ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua
Консультації	Пн. 13.30-15.00
2. Анотація до курсу	
<p>Курс „Основи лінгвокультурології” має ознайомити студентів із новою лінгвістичною парадигмою зі сфери когнітивної лінгвістики – лінгвокультурологією. Визначити, що осередком культури людини і етносу є мовна діяльність. Дати фахові знання лінгвокультурологічних понять та сформуванню навичок характеристики та аналізу мовної культурної сфери як вияву менталітету та мовної картини світу українства. Сприяти формуванню та розвитку мовної особистості як носія етнокультурних знань.</p> <p>Ключові поняття: етнолінгвістика, лінгвокультурологія, мовна особистість, міфологеми, символи, концепти, меми.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Дати знання про лінгвокультурологічну парадигму лінгвістичних знань. Засвоїти основні лінгвокультурологічні терміни і поняття. Диференціювати ключові лінгвокультурологічні одиниці. Вивчити систему лінгвокультурологічних одиниць української мови.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Компетенції: Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для відпочинку та ведення здорового способу життя. Здатність спілкуватися державною мовою в усній і письмовій формах. Здатність бути критичним і самокритичним. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>Знання: Об’єкт, предмет, завдання лінгвокультурології; визначення основних лінгвокультурологічних понять; зв’язок культурології з іншими науковими дисциплінами – лінгвістичними і нелінгвістичними; ключові символи і концепти української лінгвокультурології; основні міфологеми української лінгвокультурології; конструктивні та деструктивні меми.</p>	
<p>Компетентності: Здатність вільно, гнучко й ефективно використовувати українську мову в усній і письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування (офіційному, неофіційному, нейтральному), для розв’язання комунікативних завдань у різних сферах життя.</p>	

Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів.
 Здатність вільно оперувати лінгвістичною і літературознавчою термінологіями для розв'язання професійних завдань.
 Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.
 Здатність до організації як усної, так і писемної ділової комунікації. виявляти знання вивченого фактичного матеріалу.
 Уміння: Характеризувати основні культурологічні поняття; здійснювати концептуальний аналіз культурологічного тексту; аналізувати лінгвокультури зі сфери української мовної особистості; аналізувати лінгвокультурологічні джерела.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу					
Вид заняття			Загальна кількість годин		
лекції			12		
семінарські заняття / практичні / лабораторні			18		
самостійна робота			60		
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий		
8-й	Українська мова і література	четвертий	вибірковий		
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. Лінгвокультурологія як мовознавча наука.	Лекція	Згідно з планом	Усна відповідь.	30%	За розкладом
			Реферат.	20%	Згідно із темою
Тема 2. Теоретико-методологічні засади лінгво-культурології.	Лекція	Згідно з планом	Усна відповідь.	30%	За розкладом
			Реферат.	20%	Згідно із темою.
Тема 3. Міфологема в системі лінгвокультурологічних знань. Українські міфологеми.	Лекція	Згідно з планом	Усна відповідь.	30%	За розкладом
			Реферат.	20%	Згідно із темою.
Тема 4. Символи як лінгвокультури. Українські символи.	Лекція	Згідно з планом	Усна відповідь.	30%	За розкладом
			Реферат.	20%	Згідно із темою.
Тема 5. Концептосфера в системі культурологічних знань. Народні і літературні концепти.	Лекція	Згідно з планом	Усна відповідь.	30%	За розкладом
			Реферат	20%	Згідно із темою.

Тема 6. Поняття мема. Універсальні національні меми.	Лекція	Згідно із планом	із Усна відповідь Реферат	30% 20%	За розкладом Згідно із темою.
--	--------	---------------------	------------------------------------	----------------	---

Теми практичних занять

	Назва теми	Кількість Годин
1	Лінгвокультурологія як мовознавча наука.	2
2	Теоретико-методологічні засади лінгвокультурології. Основні лінгвокультурологічні поняття. Методологія дослідження етнокультурного компонента в структурі мовних одиниць.	2
3	Міфологема в системі лінгвокультурологічних знань. Структура називальних та дескриптивних міфологем. Вселюдські та національні міфологеми. Українські міфологеми. Українська гуцульська міфологія.	2
4	Символи як лінгвокультуреми. Структура символу. Універсальні символи. Християнські символи.	2
5	Українські символи у фольклорі. Символіка українських казок. Авторська символіка української літератури. К.р.	2
6	Поняття концепту. Концептосфера сучасного українця, її компоненти. Універсальні концепти.	2
7	Система концептуальної моделі світу у фольклорі. Концепти авторського українського дискурсу.	2
8	Поняття мема. Мем як культурологічна та етнолінгвістична одиниця. Конструктивні і деструктивні меми. Універсальні меми.	2
9	Українські світоглядні та житейські меми. Меми у формування суспільних стереотипів і забобонів. Меметика у формуванні громадянського суспільства. Залікова к.р.	2

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється у таких вимірах: 100 балів – університетська шкала; шкала ECTS; національна шкала – чотирибальна із відповідними визначеннями (відмінно, добре, задовільно, незадовільно). Структура оцінки: залікова робота – 50%; усні відповіді – 30%; реферат – 20%.
Вимоги до письмової роботи	Контрольна робота має правильно (концептуально обґрунтовано) висвітлити 50+1% обсягу матеріалу.
Семінарські заняття	Оцінювання за п'ятибальною шкалою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки (п'ятибальна шкала), а також сумарної кількості балів не менше 50 за практичний курс (стобальна шкала).

7. Політика курсу

Фаховість, професійність, фахова та загальна етика, чесність, об'єктивність, морально-етичне підґрунтя

професійної мотивації, толерантність.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких порушень реагування згідно із Положенням 1 (про запобігання академічному плагиату) і Положенням 2 (про Комісію з питань етики та академічної доброчесності).

8. Рекомендована література

- Арутюнова Н.Д. Язык и мир человека. – М.:1998. – 896 с.
- Барчук В. Сакральне і профанне в концептуалізації часу: лексико-семантичний аспект // Прикарпатський вісник НТШ „Слово”. – Івано-Франківськ, 2014. – Вип. 2 (26). – С. 9-16.
- Бартминский Е. Языковой образ мира : очерки по этнолингвистике / Ежи Бартминский. – М. : Индик, 2005. – 528 с.
- Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики / Флорій Сергійович Бацевич. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2004. – 342 с.
- Блумфилд 2002 – Блумфилд Л. Язык / Л. Блумфилд ; пер. с англ. – [2-е изд.]. – М. : Эдиториал УРСС, 2002. – 608 с.
- Богдан С. К. Мовний етикет українців: традиції і сучасність / Богдан Світлана Калениківна. – К.: „Рідна мова”, 1998. – 476 с
- Воркачев С. Г. Лингвокультурология, языковая личность, концепт: становление антропоцентрической парадигмы в языкознании / С. Г. Воркачев // Филологические науки. – 2001. – № 1. – С. 64–72.
- Воробьев В.В. Лингвокультурология (теория и методы) : монография / В.В.Воробьев. – М.: Изд-во Рос.ун-та дружбы народов, 1997. – 331с.
- Єрмоленко С.С. Мова в культурі народу / С.С. Єрмоленко, Т.А.Харитоновна, О.Б. Ткаченко, Г.М. Яворська // Мовознавство. – 1998. – №4–5. –С.3 –13.
- Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу : [монографія] / І.О. Голубовська . – [2-е вид., випр.. і доп.]. – К. : Логос, 2004. – 284 с.
- Гумбольдт фон В. Язык и философия культуры / В. фон Гумбольдт. – М.: Прогресс, 1985. – 452 с.
- Жайворонок В.В. Слово в етнологічному контексті / В.В.Жайворонок// Мовознавство. – 1996. – №1. – С.7–14.
- Жайворонок В.В. Знаки української культури: словник-довідник / В. Жайворонок. – К.: Довіра, 2006. – 703 с.
- Кононенко В.І. Національно-мовна картина світу. Зіставний аспект (на матеріалі української та російської мови) / В.І.Кононенко// Мовознавство. – 1996. – №6. – С. 39– 46.
- Кононенко В.І. Концепти українського дискурсу. – Київ; Івано-Франківськ, 2002.
- Кононенко В.І. Символи української мови. – Івано-Франківськ, 1996.
- Маслова В.А. Введение в лингвокультурологию : учебное пособие / В.А.Маслова. –М. : Наследие, 1997. –208с.
- Митрополит Іларіон. Дохристиянські вірування українського народу / Іларіон Митрополит. – К.: АТ „Обереги”, 1991. – 424 с.
- Мусієнко В.П. Українська етнографічна лексика: ідентифікація та типологія // Мовознавство. – 2006. –№ 2–3. – С.130 – 136.
- Потебня О.О. Актуальні питання мови та культури : зб. наук. праць / Ред. кол. : Б.М.Ажнюк, В.М.Бріцин [та ін.]. – К., 2004. –368с.
- Потебня А. А. Мысль и язык/ А. А. Потебня. – К.: СИНТО, 1993. – 192 с.
- Сепир Э. Избранные труды по языкознанию и культурологии / Перевод с англ. ; под ред. А.Е.Кубряка. –М., 1993. – 614с.
- Скаб М. Закономірності концептуалізації та мовної категоризації сакральної сфери : монографія / Марія Скаб ; М-во освіти і науки України, Чернівецький нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. - Чернівці : Рута, 2008. - 559 с.
- Степанов Ю.С. Концепты. Тонкая пленка цивилизации. – М.: Языки славянских культур, 2007. – 248 с.
- Телия В.Н. Русская фразеология: Семантический, прагматический и

лингвокультурологический аспект / В.Н.Телияю – М., 1991. –С. 221.

Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация / С.Г.Тер-Минасова. – М., 2000. – 262 с.

Толстой Н.И. Избранные труды [Электронный ресурс] / Никита Ильич Толстой. – М. : Языки русской культуры, 1997. – Т. 1. – Режим доступа : <http://search.rsl.ru/ru/catalog/record/562538>

Українська культура /пор. С. В. Ульяновська. – К.: Либідь, 1993. – 592 с.

Armstrong B. G. Sociolinguistic interference and intercultural coorientation / B. G. Armstrong // Human Communication research. – Cambridge : Cambridge University Press, July, 2001. – №3, Vol. 27. – P. 350-381.

Palmer Gary B. Toward a Theory of Cultural Linguistics / Gary B. Palmer. – Texas: Texas University Press, 1996. – 348 P.

Sharifian F. Cultural Conceptualisations and Language: Theoretical Framework and Applications / F. Sharifian. – Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins, 2011. – 238 P.

Wierzbicka Anna. Semantics, Culture, and Cognition: Universal human concepts in culture-specific configuration / Anna Wierzbicka. – New York: Oxford University Press, 584 P.

Whorf B.L. Language, Thought, and Reality. Selected writings of Benjamin Lee Whorf / B.L. Whorf. – Technology Press of Massachusetts Institute of Technology. – 278 p.

Викладач :

В. Барчук